

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 244/2011-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ministerstva obrany Slovenskej republiky **o d m i e t a** ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. februára 2011 doručená sťažnosť Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „ministerstvo“), ktorou namietalo porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza:

„Dňa 2. júla 2008 vydal Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia B. rozhodnutie č. VÚSZ-65101008993404, ktorým bol M. Š., B. od 1. júla 2008 zvýšený výsluhový dôchodok zo sumy 28.879,- Sk na sumu 29.139,- Sk mesačne, t. z. o 0,899 % rastu priemerného mesačného služobného platu profesionálnych vojakov v roku 2007 oproti roku 2006

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie, ktorým sa domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia, z dôvodu že valorizácia výsluhových dôchodkov o 0,899 % vykonaná k 1. júlu 2008 nebola uskutočnená v súlade s platnou právnou úpravou.

Odvolaací orgán - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky rozhodnutím č. KaVSÚ-12-159/2008-OSS z 23. septembra 2008 odvolanie žalobcu zamietol a napadnuté rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdil. Podľa odôvodnenia rozhodnutia odvolací orgán nezistil také nedostatky, pre ktoré by bolo potrebné rozhodnutie prvostupňového orgánu považovať za vecne nesprávne a nezákonné.

Rozhodnutie Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. KaVSÚ-12-159/2008-OSS z 23. septembra 2008 v spojení s rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. VÚSZ-65101008993404 z 2. júla 2008 napadol žalobca žalobou na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. ...

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky bolo účastníkom konania na strane žalovaného v právnej veci žalobcu: M. Š., bytom B., zast. Mgr. M. Š., advokátom, B., proti žalovanému: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. KaVSÚ-12-159/2008-OSS z 23. septembra 2008, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4S 158/2008-46.

Dňa 23. apríla 2010 Krajský súd v Bratislave vydal rozsudok, ktorým podľa ustanovenia § 250j ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku zrušil rozhodnutie Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. KaVSÚ-12-159/2008-OSS z 23. septembra 2008, ktorým bol žalobcovi zvýšený výsluhový dôchodok od 1. júla 2008 zo sumy 28.879,- Sk mesačne na sumu 29.139,- Sk mesačne, t. j. o 0,899 % predstavujúceho nárast

priemerného služobného príjmu (platu) profesionálneho vojaka, a vec vrátil Ministerstvu obrany Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

V poučení tohto rozsudku je uvedené, že proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní od doručenia, na základe čoho sme v danej veci postupovali. ...

Proti uvedenému rozsudku podalo Ministerstvo obrany Slovenskej republiky odvolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací orgán vydal 25. novembra 2010 uznesenie sp. zn. 7Sžso/28/2010, ktorým podľa § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku odvolanie žalovaného odmietol. “

Podľa názoru sťažovateľa „Najvyšší súd Slovenskej republiky vydaním uznesenia sp. zn. 7 Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010 porušil naše právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci spravodlivo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“. Pritom uvádza, že najvyšší súd „uznesením sp. zn. 7Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010 odňal Ministerstvu obrany Slovenskej republiky právo na podanie riadneho opravného prostriedku, nakoľko pri vydaní rozhodnutia použil zákonné dôvody uvedené v ustanovení § 250s Občianskeho súdneho poriadku, ktoré neboli objektívne dané, a tým odňal Ministerstvu obrany Slovenskej republiky možnosť podať odvolanie proti rozsudku v zmysle ustanovenia § 250ja ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho uznesenia vychádza z § 250s Občianskeho súdneho poriadku, ktorý sa nachádza v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 2501 až § 250s). V tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je upravené rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov.

V predmetnej veci však bolo predmetom sporu preskúmavanie rozhodnutia súdov upravené v druhej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 247 až § 250k). Táto skutočnosť, že na predmetnú vec sa vzťahuje druhá hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vyplýva aj z podanej žaloby z 27. novembra 2008. “.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo Ministerstva obrany Slovenskej republiky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci spravodlivo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžso/28/2010 z 25. novembra 2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodovanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne

neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd predovšetkým skúmal, či sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V kontexte európskeho chápania ochrany základných práv a slobôd právnických osôb ústavný súd judikoval (IV. ÚS 149/04, I. ÚS 239/07), že podľa čl. 34 dohovoru súd môže prijímať sťažnosti od ktoréhokoľvek jednotlivca, mimovládnej organizácie alebo od skupiny osôb, ktoré sa považujú za poškodené v dôsledku porušenia práv priznaných dohovorom alebo jeho protokolmi. V tomto článku dohovoru je definované postavenie sťažovateľa spôsobom, ktorý vylučuje, aby bolo postavenie sťažovateľa priznané ministerstvu ako

orgánu verejnej moci konajúcemu v mene štátu a rozhodujúcemu o právach a povinnostiach osôb, ktoré sú účastníkmi v konaní pred ním. Na tomto prístupe k ochrane základných práv a slobôd právnických osôb nemení nič ani skutočnosť, že podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je sťažovateľ považovaný za právnickú osobu. Priznanie právnej subjektivity podľa názoru ústavného súdu neznamena priznanie subjektivity v rozsahu nositeľa základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, prípadne v rozsahu zaručenom dohovorom (porovnaj čl. 34).

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že právna úprava v Slovenskej republike je neobvyklá tým, že štátnym orgánom zo zákona priznáva postavenie právnických osôb. Táto skutočnosť je pozostatkom koncepcie právneho postavenia organizácií v systéme nerozlišujúcom verejné a súkromné právo, aké platilo pred r. 1989. Samotné postavenie právnickej osoby zásadne neoprávňuje orgán verejnej moci na podanie sťažnosti ústavnému súdu. Orgán verejnej moci je vykonávateľom verejnej moci, je nositeľom kompetencií a len zo zotrvačnosti, z koncepčno-hospodárskych dôvodov má postavenie právnickej osoby (porov. tiež Mikule, V., Sládeček, V.: K jednému z problémů právnických osob jako stěžovatelů v judikatuře Ústavního soudu. In: Dančák, B., Šimíček, V. (eds.): *Základní lidská práva a právní stát v judikatuře ústavních soudů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2000, s. 50 a nasl.; Beran, K.: Proč není stát právnickou osobou? In: *Právní rozhledy* 7/2006, s. 255 a nasl.). Ak je správny orgán žalovaný správnou žalobou, má pasívnu procesnoprávnu subjektivitu zo zákona, Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a nie z titulu postavenia ako právnickej osoby (II. ÚS 87/09). Ústavný súd túto skutočnosť zohľadnil pri svojom rozhodovaní.

Pri svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd už konštatoval (III. ÚS 329/07), že predpokladom legitimácie na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je spôsobilosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby byť nositeľom základných práv a slobôd. Zmyslom sťažnosti podanej ústavnému súdu je v zásade ochrana súkromnej sféry fyzických a právnických osôb pred verejnou mocou a s tým previazané presadzovanie ochrany a rešpektu k ľudským slobodám vo vzťahu ku všetkým orgánom verejnej moci orgánov verejnej moci. Verejná

moc je teda povinná rešpektovať a chrániť ľudské práva, pričom obsah tejto povinnosti je podmienený charakterom jednotlivých základných práv. Nositeľ základného práva je takto determinovaný oblasťou ochrany, ktorú má dané základné právo zaručovať. Existujú základné práva, ktoré prislúchajú každej ľudskej bytosti, práva, ktoré prislúchajú len štátnym občanom, alebo práva, ktorých nositeľom môže byť len cudzinec. Právnickým osobám prislúchajú len také práva, ktoré sú zlučiteľné s povahou právnickej osoby.

V zásade však nie je vylúčené, aby aj orgány verejnej moci (verejnej správy) podali sťažnosť podľa čl. 127 ústavy (napr. vo vlastníckych sporoch, keď vystupujú v súkromnoprávných vzťahoch v rovnom postavení s ostatnými účastníkmi konania); môžu však tak urobiť iba vtedy, ak je splnená podmienka, že v konkrétnom prípade mohli byť a aj v skutočnosti boli nositeľmi ústavou zaručených základných práv alebo slobôd. Orgán verejnej moci (verejnej správy) teda môže podať sťažnosť, len pokiaľ sa ho to týka tak ako „každého“, a nie ako „nositeľa verejných úloh (verejného záujmu)“.

Pokiaľ štát vystupuje v príslušnom právnom vzťahu ako subjekt verejného práva a súčasne ako nositeľ verejnej moci, z povahy veci vyplýva, že nie je a ani nemôže byť nositeľom (subjektom) základných práv a slobôd. Rovnako už ústavný súd uviedol, že sťažnosť podaná ústavnému súdu nie je bežným opravným prostriedkom, ktorý je k dispozícii všetkým účastníkom predchádzajúcich konaní na zvrátenie pre nich nepriaznivého priebehu alebo výsledku konania. Štát nie je v zásade nositeľom základných práv. Štát nemá slobodný priestor a slobodnú vôľu. Naopak, štátne orgány majú štátom zverenú právomoci a kompetencie, prostredníctvom ktorých vykonávajú verejnú moc, rešpektujúc čl. 2 ods. 2 ústavy. Opačné vnímanie by bolo absurdné a zároveň popierajúce samotnú podstatu právneho štátu.

Uvedené potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu a zahraničných ústavných súdov s kompetenciou prerokúvať ústavnú sťažnosť. Prvým judikátom tohto charakteru bolo uznesenie sp. zn. I. ÚS 29/97 ešte z obdobia, keď sa konanie na ústavnom súde začínalo na základe podnetu. Nasledovali ďalej napr. uznesenia II. ÚS 187/03, II. ÚS 19/04, I. ÚS 69/04

(časť II, ods. 5), IV. ÚS 149/04, III. ÚS 115/06, I. ÚS 239/07 a III. ÚS 329/07, ktoré už boli prijaté za účinnosti dnešnej podoby ústavného vymedzenia sťažnosti.

Podobný prístup možno pozorovať v Českej republike (porovnaj stanovisko PL. ÚS-st 9/99, uznesenie III. ÚS 516/03, z ostatnej doby uznesenie I. ÚS 3103/08, dostupné na internete: <<http://nalus.usoud.cz>>), v Slovinsku (sklep Up-98/06 z 21. decembra 2006, dostupné na internete: <www.us-rs.si>) a v Chorvátsku (U-III-4845/2004, dostupné na internete: <www.codices.coe.int>).

Ústavný súd v danom prípade skúmal, či tieto závery platia jednoznačne aj na sťažnosť sťažovateľa, ktorý mal v správnom konaní postavenie správneho orgánu. Z pohľadu sťažovateľa, ktorý mal v správnom súdnictve postavenie žalovaného, je predmetom sťažnosti tvrdenie, že najvyšší súd ako odvolací správny súd odmietnutím jeho odvolania podaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom preskúmania takejto sťažnosti je rozhodovanie o skutočnosti, či napadnuté orgány verejnej moci (verejnej správy) rešpektovali, alebo chránili základné práva a slobody fyzických alebo právnických osôb. Len na základe sťažnosti osoby, ktorá je nositeľom základných práv, a po zistení, že orgán verejnej moci (verejnej správy) porušil základné práva, možno kasáciou zvrátiť priebeh alebo výsledok napadnutého konania (II. ÚS 87/09).

Rozhodnutie ministerstva sp. zn. KaVSÚ-12-159/2008-OSS z 23. septembra 2008 v spojení s rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. VÚSZ-65101008993404 z 2. júla 2008 bolo predmetom preskúmania krajského súdu ako prvostupňového správneho súdu, ktoré krajský súd podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP zrušil a vec vrátil sťažovateľovi na ďalšie konanie. Ministerstvo podalo proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu odvolanie, ktoré najvyšší súd odmietol. Ministerstvo na tomto základe tvrdí, že najvyšší súd mu týmto odňal možnosť konať pred súdom a zamedzil prístup k súdnej ochrane.

Ministerstvo ďalej namieta, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia argumentuje dôvodom odmietnutia odvolania podľa § 250s OSP, t. j. dôvodom vzťahujúcim sa na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, pričom krajský súd rozhodoval podľa § 250ja ods. 1 v spojení s § 250i OSP, t. j. podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej správne súdy rozhodujú o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov, v prípadoch rozhodnutí správnych orgánov vydaných v správnom konaní po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, t. j. právoplatných rozhodnutí správnych orgánov. Skutočnosť, že krajský súd rozhodoval podľa tejto časti Občianskeho súdneho poriadku, je zrejmá z výroku rozhodnutia krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu uplatnením kasačného oprávnenia všeobecného súdu ako správneho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu orgánu verejnej moci (verejnej správy) v postavení správneho orgánu nemôže dôjsť k porušeniu základných práv orgánu verejnej moci (verejnej správy) pri uplatňovaní jeho právomoci podľa čl. 2 ods. 2 ústavy.

Konanie pred správnym súdom súvisí s postavením sťažovateľa ako nositeľa verejnej moci (verejnej správy), ktorý v tomto konaní obhajuje zákonnosť svojho rozhodnutia, aj keď pred súdom priamo túto moc vrchnostensky nevykonáva. Z tohto dôvodu sú aj procesné práva prepojené s jeho mocenským postavením, a ich porušenie nemôže byť teda namietané formou sťažnosti podanej ústavnému súdu. Súdna ochrana zvlášť v správnom súdnictve súvisí taktiež s ochranou slobodnej sféry súkromných osôb, aj keď len pred výkonnou mocou. Ministerstvo sa snaží cez opravný prostriedok, ktorý mu „odoprel“ najvyšší súd, zvrátiť pre neho nepriaznivé rozhodnutie, čím by mohol prípadne poškodiť súkromnú osobu, žalobcu v správnom súdnictve. Už správny súd je ochranou pred štátom, a tak nemôže byť ústavný súd ochranou správneho orgánu pred správnym súdom. Z uvedeného vyplýva, že aj v predmetnej veci považuje ústavný súd ministerstvo v danom prípade za zjavne neoprávnenú osobu.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ je osobou, ktorá je zjavne neoprávnená na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd

odmietol jeho sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Čo sa týka námietky sťažovateľa, že najvyšší súd ako odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní postupoval podľa inej relevantnej právnej úpravy (§ 250s OSP) ako krajský súd, ktorý zrušil rozhodnutie ministerstva [§ 250j ods. 2 písm. d) OSP], ústavný súd uvádza, že vzhľadom na odmietnutie sťažnosti z dôvodu, že bola podaná neoprávnenou osobou, je v danom prípade táto námietka irelevantná, a preto ju ústavný súd vecne nepreskúmaval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011